

for a living planet

WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100
info@wwf.fi
www.wwf.fi, www.panda.org

Pääministerin tulevaisuustyöpaja 8.12.2017

Tulevaisuuden keskeisiä kysymyksiä Suomelle

Liisa Rohweder
Päsihteeri
WWF Suomi

Kestävä kehitys ja Agenda 2030 ovat Suomen ja maailman keskeisin haaste sekä mahdollisuus. Sen toteutuminen edellyttää paradigmanmuutosta. Kyse on arvovalinnoista.

Ekologiseen kestävyteen liittyvät tavoitteet ja niiden toteutuminen ovat ihmiskunnan kohtalon kysymyksiä. Jos ne eivät toteudu, ei muillekaan kestävä kehityksen tavoitteille ole toteutumisen edellytyksiä. Vaikka ilman ekologista kestävyttä ei ole elämisen mahdollisuuksia, ei kestävä kehitystä voida kuitenkaan saavuttaa ilman, että samanaikaisesti toteutetaan myös sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kehitys. Lisäksi valtion budjetti tulisi rakentaa kestävä kehityksen tavoitteiden raameihin.

Kaikki alla olevat kysymykset liittyvät kestävä kehityksen tavoitteisiin ja niiden toteuttamiseen.

Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen

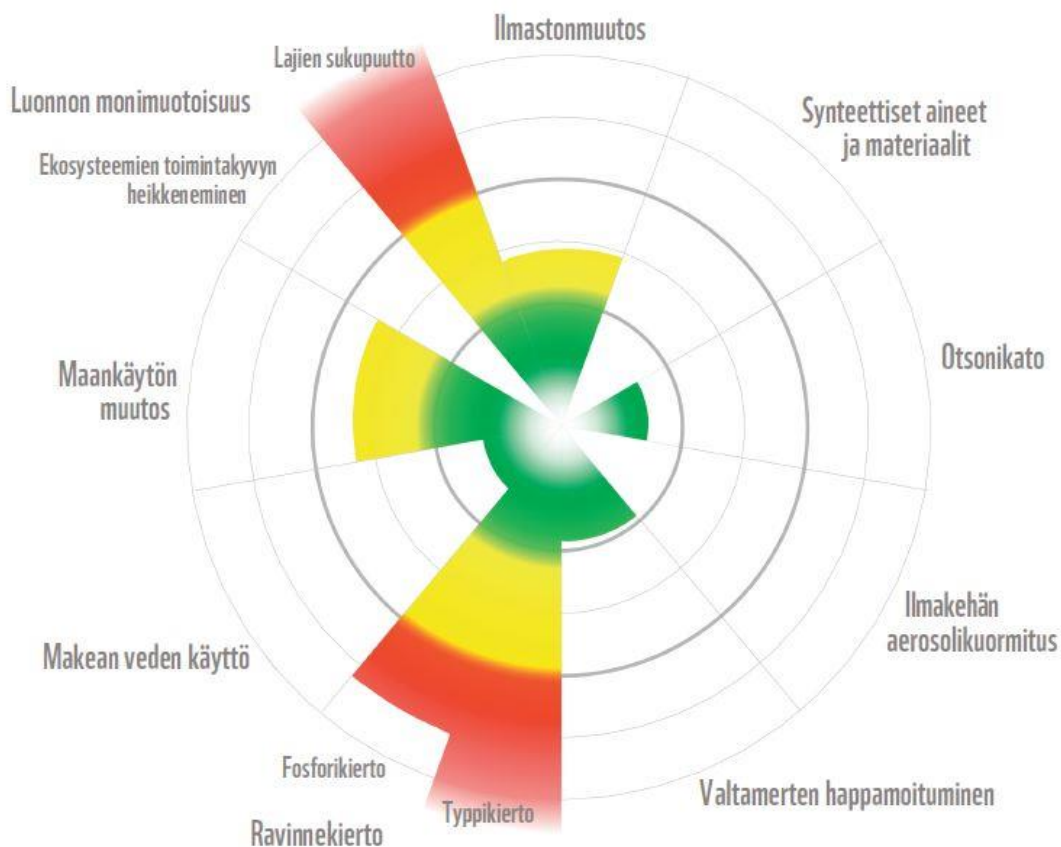
Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen ja siihen sisältyvät riskit sekä ratkaisut ovat jääneet ilmastonmuutoksen jalkoihin. Asiaa kuvaa alla oleva Stockholm Resilience -instituutin arvio niistä ihmisten toimista, joissa riskirajat on ylitetty.

Nordea	157230-11189
OKO	578007-130581
Sampo	800017-284004
Ålandsbanken	660100-1152370
Y-tunnus	0215186-5

Selite

- Korkean riskin alue
- Lisääntyvän riskin alue
- Turvallinen toiminta-alue

Suomi on sitoutunut toteuttamaan Nagoyan biodiversiteettisopimuksen, jonka mukaan luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen pitäisi saada pysäytettyä vuoteen 2020 mennessä.

Suomen metsäluontotyypeistä 2/3 on uhanalaisia joko niiden laadun tai määrän muutoksen perusteella, ja tämä vastaa pinta-alaltaan miltei puolta Suomen metsäpinta-alasta. Uhanalaisia metsälajeja on suuri määrä – yli 800 – ja uhanalaisuuden kynnyksellä miltei toiset 800 lajia. Yli sata metsälajia on jo hävinnyt. Suurimman osan uhanalaistumisen syynä on metsätalous: metsien hoito ja uudistaminen. Luonnonmetsistä riippuvaisten lajien sukupuuttovelka on 900 lajia eli ne häviävät jo tapahtuneiden muutosten seurauksena, ellei niiden elinympäristöjen tilanne nopeasti ja laajoilla pinta-aloilla parane.

Kolmasosa uhanalaisista lajeista on vanhan metsän lajeja. Vanhojen metsien määrä on huvennut olemattomiin. Vanhojen metsien määrä väheni puoleen 1900-luvun jälkipuoliskolla ja väheneminen on yhä jatkunut 2000-luvulla.

Puuta metsissämme on ennätysmäärä. Se ei siis kuitenkaan valitettavasti tarkoita sitä, että metsäluontomme olisi elinvoimaista ja olisimme matkalla kohti Nagoyan sopimusvelvoitteiden täyttämistä. Ennätysasuuri puuston kasvu on saatu aikaan sellaisilla tehostamistoimilla, että metsälajisto, luontotyypit ja vesistöt ovat kärsineet voimakkaasti.

Suomalainen biotalouspolitiikka ei ole monimuotoisuuden näkökulmasta kestävä. Suomen on sitouduttava toimenpiteisiin, joiden avulla metsäluonnon monimuotoisuuden heikkeneminen saadaan pysäytettyä. Se on mahdollista.

Mitä Suomi voi tehdä?

Suojelun osalta Suomen tulee ripeästi edetä kohti Nagoyan sopimuksen mukaista 17 prosentin suojeluastetta. Metso-ohjelman rahoitus tulee nostaa 100 miljoonaan euroon vuodessa, ja siitä on tehtävä pysyvä suojeluohjelma.

Metsätalouden harjoittamisessa tulee siirtyä jatkuvapeitteiseen metsänhoitoon – se olisi hyvä ratkaisu monimuotoisuudelle, ilmastolle, monikäytölle ja kannattavuudelle.

Kaikki runkokokoinen lahopuu tulee jättää metsään kaikissa metsänhoidon vaiheissa. Kantojen nostamisesta tulee luopua ja energiapuun korjuussa tulee noudattaa muutenkin malttia, jotta se ei aiheuta ongelmia metsäekosysteemissä.

Lisäksi metsän kansantaloudellinen arvo tulee nähdä muunakin kuin yhä kasvavana hakkuupotentiaalina. Muutamia esimerkkejä: Luontomatkailu on maakunnissa tärkeä ja voimakkaasti kasvava elinkeino. Kun Hossaan perustettiin kansallispuisto, niin alueen kävijämäärä kaksinkertaistui. Kansallispuistojen kävijämäärät ovat jatkuvassa kasvussa: viime vuonna 2,3 miljoonaa käyntiä, jotka jättivät aluetalouteen peräti 141 miljoonaa euroa.

Luonnon ja luontoliikunnan kansanterveydelliset hyödyt ovat kiistattomat, mutta pahasti alinoteerattu maankäytön ja metsäpolitiikan suunnittelussa. Monet autoimmuunisairaudet olisivat ehkäistävissä, ja tällä hetkellä niistä aiheutuu yhteiskunnalle miljardien eurojen vuosikustannukset. Tarvitaan riittävästi houkuttelevia ja yhtenäisiä luontokohteita retkeilyä ja virkistyskäyttöä varten.

Ilmastonmuutoksen torjunta

Edessä oleva muutos on valtava. Maailmassa 80 prosenttia energiasta tulee fossiilisista polttoaineista (hiili, öljy, kaasu), joiden käytöstä syntyy hiilidioksidi. Vain 10 prosenttia energiasta ei sisällä hiiltä. Noin puolessa vuosisadassa ”likaisen” ja ”puhtaan” energian osuudet tulisi vaihtaa toisiinsa. Tämä energiavallankumous on yksi kestävä kehityksen ydinkysymyksiä, sillä energia vaikuttaa keskeisesti kaikkeen ihmisen toimintaan, ja se ulottuu jokaisen arkipäivään.

Tämän vuosisadan lopulla ongelmat tulevat kuitenkin olemaan huomattavia. Jos kaikki fossiiliset luonnonvarat poltettaisiin, ilmakehän hiilidioksidipitoisuus nousisi viisinkertaiseksi nykyisestä (tasolle 2000 ppm), pysyisi sellaisena tuhansia vuosia, ja kohonneena kymmeniä tuhansia vuosia. Tämä johtaisi kahdeksan astetta lämpimämpään planeettaan, arktisella alueella lähes 20 asteen lämmön nousuun.

Suomi on allekirjoittanut Pariisin ilmastopöytäkirjan ja siten sitoutunut toimimaan niin, että ilmaston lämpeneminen saadaan pidettyä alle 1,5 asteessa ja ilmastonmuutoksen tuhoisimmat vaikutukset estettyä.

Vuosi 2020 on merkittävä, sillä mikäli ilmastonmuutos halutaan pitää sovitusti alle kahdessa asteessa, täytyy päästöjen kääntyä rajuun laskuun ennen sitä. Valtioiden nykyiset, liian pienet päästövähennyslupaukset johtavat arviolta vähintään kolmen asteen nousuun. Siksi valtioiden on välittömästi ilmaistava aikeensa vahvistaa omia ilmastotoimiaan.

Vuonna 2067 maailman pitäisi olla käytännössä päästötön Pariisin ilmastopöytäkirjan mukaan. Mutta ajoituksella on väliä ja siksi etunoja on tärkeä. Olemme nyt erittäin lähellä yhdessä sovitun maksimaalisen lämpötilan nousun rajaa. YK:n ympäristöjärjestö [UNEP arvioi](#), että Pariisin sopimuksessa sovittu 1,5 asteen rajapyykki ylitetään jo kolmen vuoden päästä, ja rikkaiden valtioiden tulisi irtaantua kivihiilestä täysin vuoteen 2030 mennessä. Yhtään uutta fossiiliseen energiaan pohjaavaa laitosta ei saisi enää nykyisen hiilibudjetin puitteissa rakentaa, ja nykyisetkin täytyy [poistaa käytöstä](#) etuajassa. Mikäli emme onnistu kääntämään päästöjä laskuun etuajassa – vuoteen 2020 mennessä – niin joudumme tilanteeseen, jossa meillä ei ole enää pehmeää laskua, vaan päästöjen pitäisi yhtäkkiä loppua kuin seinään ylitettyämme hiilibudjetin. Ajoitus on siis kriittinen osa tätä tarinaa.

Suomen nykyinen biotalouspolitiikka ei kuitenkaan tue ilmastotavoitteita. Tiede on asiassa selkeä: hallituksen tavoittelemat lisähakkuut ovat ilmaston kannalta kriittisiä.

Esimerkiksi Ilmastopaneelin, Euroopan tiedeakatemian ja laajan tutkijajoukon julkilausuman mukaan:

1) Lisähakkuut pienentävät hiilinielua useiksi vuosikymmeniksi verrattuna nykyhakkuihin. Sama Ilmastopaneelin sanoin: ”Hakkuiden ja puunkorjuun lisääminen pienentää Suomen metsien hiilinielua ja metsien hiilivarastoa vähintään vuosikymmeniksi eteenpäin verrattuna tilanteeseen, jossa niitä ei lisätä.”

2) Bioenergia ei ole hiilineutraalia. Metsäbioenergia on vasta pitkällä aikavälillä vähän parempi kuin fossiiliset vaihtoehdot, eli ei suinkaan hiilineutraali ratkaisu.

Bioenergian on ajateltu olevan energiankäytössä hiilineutraalia, koska oletetaan, että bioenergian korjuun ilmastovaikutukset huomioitaisiin LULUCF-sektorilla. Nyt EU:n LULUCF-päätöstilanne

vaikuttaa siltä, että lisähakkuiden ilmastovaikutuksia ei oteta käytännössä huomioon, jolloin oletus bioenergian hiilineutraaliuudesta tulee kyseenalaiseksi.

Mitä Suomi voi tehdä?

Kääntää biotalouspolitiikan kestäväälle raiteelle. Käyttää bioenergiaa hyvin rajallisesti sellaisilla sektoreilla, jota eivät voi toistaiseksi dekarbonisoida, eli lähinnä lento- ja laivaliikenteessä. Muita ratkaisuja: liikenteen sähköistys ja siirtäminen raiteille, tuuli, aurinko, geoterminen, lämpöpumput, kysyntäjoustot ja erittäin runsas, varsinkin rakennusten, energiatehokkuuden lisäämistä.

Suomen luonnonvarojen tuottavuuden heikon tason nostaminen ja biotalouden kääntäminen kestäväksi biotaloudeksi

Pellervon taloustutkimus arvioi helmikuussa, että puun käytön tuottavuus on vaarassa laskea. Puubiotalouden piti olla vähemmästä enemmän, mutta se uhkaakin olla enemmän vähemmän. Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran asiantuntijat kirjoittavat marraskuun lopussa julkaistussa muistiossaan, että metsäsektorin strategiseksi tavoitteeksi pitää yhä enemmän ottaa Suomen metsäperäisten tuotteiden ja palveluiden kokonaisarvon eikä puumäärän käytön maksimointi.

Suomen talouden luonnonvarojen tuottavuus on puolet eurooppalaisesta keskiarvosta Eurostatin mukaan. Kun kilo luonnonvaroja tuottaa Suomen talouteen euron, Saksassa se tuottaa reilut kaksi euroa. Ero on vain kasvanut 2010-luvulla, jolloin EU:n keskimääräinen luonnonvaratuottavuus on kasvanut lähes viisi kertaa nopeammin kuin Suomen.

Perinteisen sektorin muutos ei tapahdu hetkessä. Lupaukset biotalouden innovaatioista joskus tulevaisuudessa eivät saa kuitenkaan olla peruste bulkkituotannon laajentamiselle. Kymmeniä tai satoja metsälajeja on kuolemassa sukupuuttoon nykyinenä.

Mitä Suomi voi tehdä?

Ratkaisun avaimet luonnonvarojen tuottavuuden nostamiseksi ovat tiedossa: poliittisen ohjauksen, metsäsektorin yritysten ja muiden toimijoiden on luotava tulevaisuus, jossa sektorin kannattavuus syntyy uusien ja arvokkaiden ratkaisujen lisäarvosta sekä puukaupan oikeudenmukaisista hinnoista ilman jatkuvia lisähakkuita. Se on haaste, johon on pystyttävä vastaamaan.

Vastuun kantaminen kehitysyhteistyössä

Suomalaiset kuluttavat vuosittain kolminkertaisesti maapallon luonnonvarat. Kaikki ylikulutuksen vaikutukset eivät kuitenkaan näy Suomessa, sillä esimerkiksi monet käyttämämme tuotteet tai niiden raaka-aineet tulevat muualta. Kestämättömästä luonnonvarojen käytöstä syntyneen velan maksavat länsimaiden sijaan kehitysmaat, joihin Suomi on osittain ulkoistanut oman ylikulutuksensa seuraukset.

Suomen on kannettava vastuunsa monimuotoisuuden heikkenemisestä Suomessa ja maissa joista Suomi tuo paljon tai joissa suomalaisilla yrityksillä on hankintoja ja investointeja. Luonnon monimuotoisuus on heikentynyt viimeisten 40 vuoden aikana kehitysmaissa.

Mitä Suomi voi tehdä?

Keskeisenä ratkaisuna on kehitysyhteistyömäärärahojen nostaminen sille kuuluvalla tasolla. Kehitysyhteistyöllä voimme vaikuttaa siihen, että elinkeinot ja oikeudet luonnonvaroihin säilyvät paikallisilla, ja luomme kestäviä kehitysratkaisuja näissä maissa. Lisäksi varmistamme, että meille kaikille tärkeitä luonnonvaroja hyödynnetään kestäväällä tavalla.

Lisääntyvät pakolaismäärät

Ilmastonmuutoksen ja turvallisuuden yhteys ymmärretään. Aavikoituminen, kuivuuskaudet, tulvat, poikkeavien sääolojen ja hirmumyrskyjen lisääntyminen ja elinoloja heikentävät muutokset synnyttävät ilmastopakolaisia ja ylipäättään lisäävät painetta hallitsemattomiin muuttoliikkeisiin, sillä ne kiristävät kilpailua luonnonvaroista ja pääsystä puhtaan veden lähteille. On varauduttava siihen, että muuttoliikkeet jatkuvat ja jopa lisääntyvät ilmastonmuutoksen myötä.

Hallitsemattomat muuttoliikkeet ja pakolaisuus aiheuttavat jännitteitä sekä valtioiden sisällä että niiden välillä. Jännitteitä ei kuitenkaan ratkaista rajoja sulkemalla ja ihmisten liikkuvuutta rajoittamalla. Se loukkaa ihmisoikeuksia ja aiheuttaa taloudellisia menetyksiä – ja lisää jännitteitä. Suomen tulisi varautua jo nyt lisääntyviin pakolaismääriin.

Mitä Suomi voi tehdä?

Pakolaiskriisien juurisyyinä on ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen. Kehitysyhteistyö on vahva väline vaikuttaa siellä missä ongelmat syntyvät ja luoda oikeidenmukainen perusta luonnonvarojen kestäväälle käytölle. Näin ollen ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja ilmastonmuutoksen torjuminen pitäisi entistä voimakkaammin huomioida Suomen kehitysrahoituksessa kaikkien rahoitusinstrumenttien osalta.

Puhdasta vettä kaikille

Ilman puhdasta vettä ei mikään inhimillinen elämä ole mahdollista. Öljyn aseman geopolitiikan tekijänä on viemässä puhdas vesi, josta on tulossa yhä kallisarvoisempi neste. Maailmanlaajuisesti ongelmana on veden vähyys, sen kestämaton käyttö, epäoikeudenmukainen hallinta, veden heikko laatu ja huono vesihuolto.

Maapallolla on makeaa vettä, viljelykelpoista maata ja ravinteita rajallisesti.

Ruoantuotantojärjestelmät nielevät valtavat määrät vettä, tuottavat kasvihuonekaasupäästöjä sekä rehevöittäviä päästöjä vesistöihin. Vesiekosysteemit ovat kaikista ekosysteemityypeistä haavoittuvimpia, ja metsää raivataan yli 300 neliökilometriä maatalouden tieltä päivittäin. Samaan aikaan sadat miljoonat ihmiset kärsivät nälkää ja janoa. Väestönkasvu, ilmastonmuutos ja

kaupungistuminen sekä ruokavalioiden ja elintapojen muutos kasvattavat painetta veden ja ruoan riittävyydelle entisestään.

Yli 70 prosenttia maapallon pinta-alasta on veden peitossa. Vain kolme prosenttia kaikesta maailman vedestä on makeaa vettä, ja suurin osa siitä on varastoituneena jäätikköihin. Näin ollen vain alle prosentti makeasta vedestä on ihmiselle käyttökelpoisessa ja saatavilla olevassa muodossa pohjavetenä, sadevetenä, järvissä ja joissa.

Ihmiskunnan vedenkäytöstä 75–95 prosenttia kuluu maataloudessa ja varsinkin ruoantuotannossa. Tämä vastaa jopa 40 prosenttia kestävästi saatavilla olevista vesivaroista. Kotitalouksien käyttämä vesi on keskimäärin vain kaksi prosenttia ja teollisuuden käyttämä neljä prosenttia ihmiskunnan vedenkulutuksesta. Syömämme ruoka liittyy siis vahvasti siihen, miten maailman vesivarat riittävät.

Makeaa vettä riittäisi maailmassa kaikille, ellei se olisi jakautunut epätasaisesti niin maantieteellisesti kuin taloudellisesti, poliittisesti ja sosiaalisesti. Vaikka Suomessa nautimme vesivarojen yltäkylläisyydestä, veden niukkuus vaikuttaa 40–60 prosenttiin maailman väestöstä.

Vaikka vesi on ihmisoikeus ja julkinen hyödyke, valtiot ympäri maailmaa kamppailevat sen kestävästä käytön ja hallinnan kanssa. Maailman talousfoorumin globaalien riskien arvioinneissa vesiongelmiin vaikutukset talouteen ja yhteiskuntaan ovat olleet kärkeä kolmikossa vuodesta 2012. Vesihuollon haasteet ovat valtavia: 663 miljoonalla ihmisellä ei ole turvallista ja edullista juomavettä, eikä 2,4 miljardilla ihmisellä riittävää sanitaatiota. Yli 80 prosenttia maailman jätevesistä lasketaan edelleen puhdistamattomana jokiin, järviin ja meriin, mikä aiheuttaa haittaa niin luonnolle kuin ihmisten terveydelle.

Mitä Suomi voi tehdä?

Suomi voi olla osa ratkaisua mm. kehitysyhteistyön avulla kehittämällä globaalia vesivarojen hallintaa viemällä käyttöön liittyvää teknologiaa sekä edistämällä kiertotaloutta. Kehitysmaissa metsäpeitteen suojeleminen ja ylläpito ovat ensiarvoisen tärkeitä vesivarojen turvaamiseksi esimerkiksi Himalajan alueella. Suomalaisilla yrityksillä on merkittävä rooli kestävien liiketoimintamallien ja puhtaiden teknologioiden tarjoajina. Lisäksi yritysten tulisi kiinnittää enemmän huomiota veden käyttöön globaaleissa hankinta- ja arvoketjuissaan.

Kuluttajan tulisi kiinnittää huomiota kauppakassinsa sisältöön, sillä lähes puolet kulutuksestamme on riippuvaista ulkomaisista vesivaroista, ja vesijalanjälkemme tuntuu myös alueilla, joilla kärsitään veden kestävästä ja oikeudenmukaiseen käyttöön sekä hallintaan liittyvistä ongelmista. Suosimalla kasvispainotteista ja kotimaista kausiruokaa kuluttaja pystyy parantamaan vesijalanjälkinsä kestävyyttä sekä torjumaan ilmastonmuutosta.

Ruokaa kaikille

Maailman väkiluku jatkaa kasvuaan kohti 10 miljardin rajapyykkiä. Samalla ruokailutottumukset muuttuvat. Eläinperäisten tuotteiden kulutus kasvaa. Niiden tuottamiseen kuluu enemmän

luonnonvaroja verrattuna kasvispainotteiseen ruokavalioon. Näihin muutoksiin vastaamiseksi maapallon ruoantuotantoa olisi lisättävä vuoteen 2050 mennessä jopa 50–100 prosenttia.

Ruoantuotannon käytössä on yli 40 prosenttia planeettamme maapinta-alasta. Se nielee leijonanosan uusiutuvista ja kestävästi saatavilla olevista vesivaroista, ja aiheuttaa noin neljäsosan globaaleista kasvihuonepäästöistä.

Uusia hedelmällisiä viljelysmaita on saatavilla enää lähinnä sademetsää raivaamalla, mikä taas ei ole ympäristön kannalta kestävä. Toinen paljon käytetty tapa lisätä ruoantuotantoa on kastelun lisääminen. Siinäkin on ongelmansa, sillä vesivarat ovat jo monin paikoin niukkoja eikä niiden käyttöä voi enää lisätä.

Arvioiden mukaan lähes 800 miljoonaa ihmistä kärsii aliravitsemuksesta. Suurin osa nälkää näkevästä asuu yhä kehittyvissä maissa, joissa keskimäärin kymmenes väestöstä on aliravittuja. Samaan aikaan ylivitsemus ja liikalihavuus ovat levinneet vauhdilla ympäri maailmaa, ja ruokaa kulutetaan keskimäärin kaikkialla maailmassa tuntuvasti yli YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO:n ravintosuositusten.

Suomessa ruokaturva toteutuu tällä hetkellä hyvin. Suomi ei kuitenkaan ole immuuni globaaleille haasteille: kotimainen maatalous on hyvin riippuvainen ulkomaisista lannoitteista, polttoaineista, kemikaaleista, rehuvalkuuaisista ja työkoneista. Lisäksi noin 40 prosenttia Suomessa kulutetusta ruoasta tuotetaan ulkomailla. Suomessa kulutetun ulkomaisen ruoan kautta vaikuttamme tuotantoalueiden vesivaroihin ja maankäyttöön – myös alueilla, joissa kärsitään vesipulasta ja ruoantuotannon ongelmista.

Mitä Suomi voi tehdä?

Suomi voi olla osa ratkaisua mm. kehitysyhteistyön avulla. Suomen on oltava mukana tukemassa kehitysmaiden ruoantuotannon kehittämistä kestäväällä tavalla. Samalla on huolehdittava, että suomalaisten yritysten käyttämät raaka-aineet on tuotettu kehitysmaissa kestäväällä tavalla. Ensimmäiseksi on huolehdittava kehitysmaiden ja kriisialueiden ruokaturvasta sekä muuttuvan ilmaston aiheuttamista haasteista kehitysmaiden ruoantuotannossa.

Maanviljelystapoja kehittämällä tuottajien on mahdollista vähentää hävikkiä sadonkorjuun ja varastoinnin aikana. Arvioiden mukaan ruokaa pystytään tuottamaan jopa puolet enemmän lisäämättä veden käyttöä tai peltopinta-alaa, jos puolitamme ruokahävikin ja korvaamme puolet eläinperäisestä proteiinista saannista kasviperäisellä.

Suomessa tavoitteeksi pitäisi ottaa ympäristön kannalta kestävä maatalouden ja ruokakulttuurin edistäminen sekä ruokahävikin poistaminen.

Suomessa ruoantuotantojärjestelmää on kehitettävä kohti hiilineutraaliutta sekä takaamaan entistä paremmin ekosysteemien hyvä tila. Samaan aikaan on varauduttava ilmastonmuutokseen, erityisesti

äärimmäisiin sääoloihin kuten kuivuuteen ja tulviin, samoin mahdollisiin uusiin tulokaslajeihin ja tuholaisiin. Järvikaloja, kuten särkikaloja, olisi mahdollista hyödyntää entistä enemmän; ne ovat kestäväää lähiruokaa.

Kaupungistuminen

Kaupungeissa asuu jo puolet maailman väestöstä. Niissä syntyy 75 prosenttia bruttokansantuotteesta, samoin päästöistä. Vuonna 2050 jo kaksi kolmesta maailman ihmisestä on kaupunkilainen. Urbanit kulutusikäntännöt ovat siis kasvava ongelma, jos ne kiihdyttävät luonnonvarojen kulutusta ja ilmastonmuutosta. Mutta ne voivat olla ratkaisun avain, mikäli kestäväen kehityksen kriteerit ohjaavat poliittisia päätöksiä, yritysten toimintaa ja asukkaiden valintoja.

Kaupunkien kasvu ei ole milloinkaan ollut yhtä kiivasta kuin nyt. Nopeimmin kaupungistuvat vähiten kehittyneet maat ja nousevat talousmahdit, joissa ei ole pitkää suurkaupunkiperinnettä.

Asumisen ja liikkumisen ratkaisut koskevat kaupungin infrastruktuuria. Miten järjestetään vesihuolto ja vedenpuhdistus? Mistä saadaan puhdasta energiaa lämmitykseen, jäädytykseen ja sähkölaitteisiin? Mikä asetetaan etusijalle liikennesuunnittelussa? Miten yksityisautoilu, tavarankuljetukset, julkinen liikenne, jalankulku ja pyöräily sovitetaan yhteen?

Mitä Suomi voi tehdä?

Kestäväen kaupungistumisen edistämisessä on Suomelle mahdollisuus tuottamalla ratkaisuja kestäväen kaupunkiasumiseen. Yksi esimerkki on puurakentamisosaamisen kehittäminen ja sen vientipotentiaali. Edellytyksenä on kuitenkin ratkaisujen pilotointi ensin omassa maassamme.

Arktinen alue

Arktinen alue lämpenee nopeammin kuin muut alueet. Uhkana on, että öljyn ja kaasun lisäksi alueen muitakin luonnonvaroja (mineraalit, kalakannat) hyödynnetään kestäväättömästi. Se mitä tapahtuu arktisella alueella vaikuttaa muuhun maailmaan. Toisaalta se, mitä tapahtuu arktisen alueen ulkopuolella vaikuttaa arktiseen alueeseen.

Arktinen neuvosto on kahdeksan arktisen maan muodostama hallitustenvälinen foorumi, jonka tavoitteena on edistää kestäväää kehitystä ja ympäristönsuojelua arktisella alueella. Neuvosto pyrkii yhteisymmärryksessä laatimaan suosituksia ja ohjeita arktisen alueen hyväksi

Arktisen neuvoston antamat ympäristönsuojeluun liittyvät suositukset ovat pääasiassa hyviä. Ongelma on, etteivät neuvoston jäsenvaltiot pane suosituksia toimeen tarpeeksi hyvin. Neuvostossa sovitut ilmastonmuutokseen ja öljyonnettomuuksiin liittyvät ohjeet eivät ole tarpeeksi kunnianhimoisia siihen nähden, miten valtava uhka ne molemmat ovat arktiselle alueelle. Eli ympäristönsuojelussa neuvoston kunnianhimon taso ei ole tarpeeksi korkea.

Mitä Suomi voi tehdä?

Suomen tulisi Arktisen neuvoston puheenjohtajana kehittää neuvoston toimintatapoja siten, että jatkossa voidaan varmistaa suositusten päätyminen paperilta käytäntöön. Arktisen neuvoston puheenjohtajana Suomi voi olla itseään suurempi ja näyttää globaalia esimerkkiä mikäli Suomen puheenjohtajuuskaudella saadaan aikaan Arktiselle neuvostolle pitkän aikavälin strategia sekä edistetään Arktisen neuvoston tavoitteiden toimeenpanon mitattavuutta.

Itämeri

Suurimmat vesiensuojelun haasteet ovat hajakuormituksen hallinnassa. Jokien Itämereen kuljettamat ravinnemäärät ovat pysyneet 1970-luvulta nykypäivään melko samanlaisina. Jokien korkea ravinnetasoa ylläpitää etenkin maatalouden aiheuttama kuormitus. Maatalouden osalta myönteistä on, että peltojen ravinneylijäämä on pienentynyt 1990-lukuun verrattuna. Luontaiset vesien virtaaman vaihtelut vaikuttavat merkittävästi ravinteiden huuhtoutumiseen.

Ilmastonmuutoksen aiheuttamat sateisuuden ja maan routaisuuden muutokset uhkaavat lisätä huuhtoutumista. Ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi on kiinnitettävä huomiota eri toimijoiden ja elinkeinojen alue- ja paikallistason vesiensuojeluun.

Itämeri kärsii yhä rehevöitymisestä, jota ylläpitää myös merenpohjaan vuosisatojen aikana kertyneet ravinteet. Erityisesti Saaristomeren ja Suomenlahden tila on huolestuttava. Vaikka öljypäästöt Itämereen ovat vähentyneet, öljy- ja kemikaalikuljetusten vilkastuminen kasvattaa merkittävän ympäristövahingon riskiä. Mikroskooppiset muoviv roskat ovat nousseet esiin uutena ympäristöuhkana.

Mitä Suomi voi tehdä?

Vesistöjen hyvän tilan saavuttaminen ja säilyttäminen vaativat edelleen lisätoimia, kuten päästöjen vähentämistä ja paikoitellen myös vesistöjen kunnostusta. Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelman toteuttaminen on hyvä aloituskohta. Suunnitelma on vuoteen 2021 eli sille tarvitaan myös konkreettinen jatko.